

Вовк І. Особливості формування організаційно-економічного механізму ресурсозбереження в умовах соціально-економічної трансформації підприємств [Електронний ресурс] / І. Вовк, О. Погайдак // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2012. — Вип. 2 (7). — С. 315-326. — Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12vipetp.pdf>.

УДК 338:658.5

JEL Classification: L53, O12

Ірина Вовк, Ольга Погайдак

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна,

e-mail: vovk.ira.2010@gmail.com

аспірант, кафедра менеджменту підприємницької діяльності;

к.в.н., с.н.с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Дано характеристику передумов формування організаційно-економічного механізму ресурсозбереження на прикладі машинобудівного підприємства. Обґрунтовано необхідність використання цільової функції заходів з ресурсозбереження для вибору оптимальної стратегії ефективного управління ресурсами в умовах соціально-економічної трансформації підприємств. Ефективним таке управління може бути за рахунок використання важелів ресурсономіки, як новітньої науки. В контексті ресурсономіки, запропоновано інноваційний ланцюг дослідження проблем управління ресурсозбереженням.

Найбільш оптимальним напрямом формування організаційно-економічного механізму ресурсозбереження визначено забезпечення підприємства обладнанням, технологіями, персоналом, системою управління, а також аналізу впливу кожного із факторів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства в умовах соціально-економічних трансформацій, та якісних і кількісних показників використання ресурсів.

Ключові слова: інноваційний ланцюг ресурсономіки, організаційно-економічний механізм, оптимальне використання ресурсів, показники, ресурсозбереження, ресурсономіка, чинники ресурсозбереження, соціально-економічна трансформація.

Ірина Вовк, Ольга Погайдак

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО- ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА РЕСУРСОБЕРЕЖЕНИЯ В УСЛОВИЯХ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Аннотация. Дана характеристика условий формирования организационно-экономического механизма ресурсосбережения на примере машиностроительного предприятия. Обосновано необходимость использования целевой функции мероприятий по ресурсосбережению для выбора оптимальной стратегии эффективного управления ресурсами в условиях социально-экономической трансформации предприятия.

Vovk, I., Pohaydak, O. (2012). Peculiarities of resources maintenance organisational economical mechanism formation under the condition of social economical transformation of enterprises [Osoblyvosti formuvannya orhanizatsiyno-ekonomichnoho mekhanizmu resursozberezhennya v umovakh sotsial'no-ekonomichnoyi transformatsiyi pidpryyemstv]. *Sotsial'no-ekonomichni problemy i derzhava - Socio-Economic Problems and the State* [online]. 7 (2), p.315-326. [Accessed December 2012]. Available from: < <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12vipetp.pdf> >.

Эффективным это управления может считаться при использовании рычагов ресурсономики, как новейшей науки. В контексте ресурсономики, предложено инновационную цепь исследования проблем управления ресурсосбережением.

Оптимальное направление формирования организационно-экономического механизма ресурсосбережения – обеспечение предприятия оборудованием, технологиями, персоналом, системой управления, а также, анализ влияния каждого фактора внешней и внутренней среды предприятия в условиях социальных трансформаций, качественных и количественных показателей использования ресурсов.

Ключевые слова: *инновационная цепь ресурсономики, организационно-экономический механизм, оптимальное использование ресурсов, показатели, ресурсосбережение, ресурсономика, факторы ресурсосбережения, социально-экономическая трансформация.*

Iryna Vovk, Olha Pohaydak

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,

Ruska str., 56, Ternopil, 46001, Ukraine,

e-mail: vovk.ira.2010@gmail.com

Postgraduate student; Department of Management entrepreneurial activity;

Ph.D., Senior Staff Scientist

PECULIARITIES OF RESOURCES MAINTENANCE ORGANISATIONAL ECONOMICAL MECHANISM FORMATION UNDER THE CONDITION OF SOCIAL ECONOMICAL TRANSFORMATION OF ENTERPRISES

Abstract. *Resources maintenance organizational economical mechanism formation pre-conditions characteristic is showed on the example of a machine building enterprise. The necessity of resources maintenance measures objective function usage for the choice of effective resources management optimal strategy under the condition of social economical transformation of enterprises. The very management can be effective for an account of resources economy levers usage as a new science. In the context of resources economy an innovational chain of resources maintenance management problems research is proposed.*

The most optimal ways of resources maintenance organizational economical mechanism formation on the basis of resources usage qualitative and quantitative indexes are highlighted, using the levers of resources economy and taking to consideration the providing an enterprise with equipment, technologies, personnel, management system and the influence of each inner and outer factors on an enterprise under the condition of social economical transformation.

Keywords: *innovation chain of resourcenomy; organizational and economic mechanism; efficient optimal use of resources; performance; resource; resourcenomy; factors of resource saving.*

Постановка проблеми. Складність процесу управління ресурсозбереженням на машинобудівному підприємстві визначається наступними особливостями: по-перше, процес управління протікає тут в межах складної динамічної системи; по-друге, суб'єкт управління впливає на складний об'єкт, що складається з різноманітних ресурсів (матеріально-сировинних, фінансових, інформаційних, трудових тощо); по-третє, процес управління ресурсозбереженням складається з численних функціональних операцій, що виконуються різними структурними підрозділами підприємства, які взаємодіють між собою і зовнішнім середовищем (органи управління, банківські структури, промислові й транспортні підприємства тощо). Управління ресурсозбереженням в умовах соціально-економічної трансформації підприємств, носить комплексний, системний характер, тобто управлінські взаємовідносини мають різноманітні сторони (політичні, соціальні, економічні,

організаційні, технічні) відповідно до функцій, виконуваних в процесі управління процесом ресурсозбереження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та науково-методичні підходи до управління інноваційною ресурсозберігаючою політикою на різних рівнях господарювання досліджені в працях зарубіжних і вітчизняних вчених: Б. М. Андрушківа [1], Н. Б. Кирич, І. І. Стойка, Ю. Я. Вовка [19], С. І. Дорогунцова, М. І. Долішнього, Б. М. Данилишина, В. А. Жовтянського, В. М. Трегобчука, О. О. Веклич, Л. Г. Мельника, С. М. Ілляшенка, І. М. Сотника, Д. Медоуза, К. Боулдінга, Р. Солоу, Т. Тітенберга, Г. Тейлора, У. Ростоу, Г. та Е. Одумів, Дж. Форрестера, Г. Дейлі, І. Іполітової, І. Голуб та інших.

Ресурсозбереження, в контексті даного дослідження, розглядається як процес зниження матеріалоємності та енергоємності одиниці продукції, скорочення витрат у виробництві, збільшення виходу кінцевої продукції шляхом впровадження науково-технічних досягнень та застосування організаційно-економічних механізмів управління запропонованих ресурсоомікою, як наукою.

Наукові дослідження стосовно доцільності використання різноманітних методів управління з метою підвищення ресурсоефективності в умовах соціально-економічної трансформації підприємств свідчать, що в умовах ринкової економіки найбільш дієвим для стимулювання ресурсозбереження на мікрорівні є економічні методи управління. Визначальною стратегією перспективного розвитку машинобудівного комплексу України повинна стати реалізація ресурсозберігаючої політики, яка передбачає подолання існуючих організаційно-економічних проблем – недосконалості законодавчої бази і системи органів державного управління ресурсозбереженням; відсутності правової відповідальності за перевитрати ресурсів; дефіциту спеціалістів щодо ресурсозбереження; відсутності розвинутої інфраструктури по ресурсозбереженню; недостатнього економічного стимулювання ресурсозбереження; неефективного використання цінових інструментів, що обумовлюється збільшенням матеріально-ресурсної складової собівартості продукції; несприятливого інвестиційного клімату; дефіциту фінансових коштів для виділення ефективних ресурсозберігаючих технологій; неефективного захисту від недобросовісної конкуренції з боку закордонних виробників [2].

Для реалізації основних завдань ресурсозберігаючої політики в умовах соціально-економічної трансформації підприємств необхідне вдосконалення організаційно-економічного механізму ресурсозбереження, оптимальне використання наявних у виробництві ресурсів і охорони довкілля. Нині немає єдиного методологічного підходу до визначення, формування і функціонування механізму управління ресурсозбереженням, заснованого на оптимізації споживання сукупних ресурсів і спрямованого на підвищення ефективності їх використання. Тому розробка такого механізму має не лише теоретичне, але і важливе практичне значення.

Поняття «організаційно-економічний механізм управління» стосовно різноманітних економічних об'єктів досить часто зустрічається в сучасній науковій економічній літературі [3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]. На жаль, загальноприйнятого розгорнутого визначення цього терміну, який повністю розкриває його сутність, поки не дано, що викликає певні труднощі при розробці концепції організаційно-економічного механізму управління ресурсозбереженням.

На думку Ю. Лисенка і П. Єгорова «організаційно-економічний механізм – це система формування цілей і стимулів, які дозволяють перетворити у процесі трудової діяльності рух (динаміку) матеріальних і духовних потреб членів суспільства на рух засобів виробництва і його кінцевих результатів, спрямованих на задоволення платоспроможного попиту споживачів» [8]. Даного трактування організаційно-економічного механізму дотримується й А. Козаченко [10]. Механізм у даному випадку розглядається як система, тобто сукупність елементів, які знаходяться у відносинах і зв'язках один з одним та утворюють певну цілісність, єдність. Проте, процес управління не обмежується тільки питаннями формування цілей і стимулів, але і припускає реалізацію, як мінімум, трьох основних функцій управління

– планування, організації та контролю. До того ж, не знайшли відображення у пропонованому авторами формулюванні ще такі найважливіші елементи механізму управління, як методи і структура управління. При цьому Ю. Лисенко і П. Єгоров справедливо відзначають, що «ядром організаційно-економічного механізму є система стимулів, які формують спонукальні мотиви до підвищення ефективності функціонування виробничих систем».

Заслуговує на увагу визначення, запропоноване Г. Астаповою [3]. Тут автор розглядає організаційно-економічний механізм управління як систему елементів організаційного й економічного впливу на управлінський процес. У даному випадку системний підхід до формулювання самого механізму розкривається і конкретизується за допомогою організаційної та економічної складових.

Відзначимо визначення, подане О. Єрмоєнко-Григоренко [5], яке багато в чому збігається з думкою дослідника Б. Іваненка [6]. В інтерпретації О. Єрмоєнко-Григоренко «організаційно-економічний механізм управління підприємством являє собою систему технологічного, економічного, організаційного і соціального блоків, які включають у себе їхні елементи». Дослідник дає ще одне визначення організаційно-економічному механізму управління підприємством як «сукупності соціально-економічних і організаційно-економічних відносин» [5].

Більш аргументованої позиції дотримується І. Булеєв, який розглядає організаційно-економічний механізм управління як сукупність форм, методів та інструментів управління [4]. Тут ми вже бачимо відображення процесу управління і засобів здійснення цього процесу, у той же час залишається не розкритим термін «механізм», тому що сама по собі «сукупність форм, методів і інструментів» не припускає перетворення впливу одних елементів сукупності на необхідну зміну інших.

Поняття «механізм» було запозичене економістами з механіки й у загальному випадку означає систему ланок, які перетворюють рух одних ланок на необхідний рух інших, причому наявні вхідна і вихідна ланки [11]. Грунтуючись на даному базовому посиленні, французький дослідник А. Кульман, розглядаючи економічний механізм у макроекономічному аспекті, відзначає, що його можна визначити як необхідний взаємозв'язок, який виникає між різними економічними явищами. Механізм містить у собі певну послідовність економічних явищ: його складовими елементами одночасно виступають вхідне, вихідне явище і весь процес, який відбувається в інтервалах між ними. Дослідник також відзначає, що механізми – це системи взаємозв'язків економічних явищ, які виникають за певних умов під впливом первісного імпульсу [7].

Таким чином, організаційно-економічний механізм ресурсозбереження в умовах соціально-економічної трансформації підприємств можна розглядати як систему елементів управління ресурсозбереженням (цілей, функцій, методів, структури, суб'єктів управління) й об'єктів управління ресурсозбереженням, в якій відбувається цілеспрямоване перетворення впливу елементів ресурсозбереження на необхідний стан або реакцію об'єктів управління і яка має вхідні посилки і результуючу реакцію. Так, А. Кульман стверджує, що «економічний механізм визначається або природою початкового явища, або кінцевим результатом серії явищ», і уточнює, що «складовими елементами механізму завжди одночасно виступають і початкове явище, і кінцеві явища, і увесь процес, який відбувається в інтервалі між ними» [7].

Скупар Г. М. [12] зазначає, що розробка організаційно-економічного механізму потребує застосування методології системно-цільового підходу. Визначає організаційно-економічний механізм, як специфічну багатофункціональну та багатокомпонентну систему, що складається з комплексу взаємопов'язаних елементів, сприятливих до впливу зовнішніх і внутрішніх чинників, і утворюють визначальну цілісність. Ці елементи пов'язані єдиним принципом – забезпечення результативного здійснення управлінських рішень.

Процес управління ресурсозбереженням здійснюється, як і будь яка інша управлінська діяльність, в певній послідовності операцій та процедур, які в цілому складають технологію

управлінських робіт. В процесі управління ресурсозбереженням використовуються різноманітні способи, прийоми для реалізації поставлених цілей та завдань, які складають системи методів управління виробництвом. Під організаційно-економічним механізмом ефективного управління ресурсозбереженням, в контексті ресурсономіки [1], на наш погляд, слід розуміти систему організації й управління, що включає певну сукупність взаємопов'язаних організаційно-економічних, соціально-психологічних, нормативно-правових, техніко-технологічних методів, які мають специфічні особливості у конкретних умовах суспільного виробництва враховуючи ці особливості, суб'єкт управління, спираючись на економічні закони та застосовуючи економічні методи управління, узгоджує особисті інтереси з інтересами об'єкта управління (підприємства, цеху, бригади, окремого робітника). Останні в свою чергу, керуючись цими методами планують, організують та здійснюють свою діяльність з метою досягнення визначених цілей.

Організаційно-економічний механізм управління на машинобудівному підприємстві, як сукупності процесів та дій, щодо створення, забезпечення, функціонування і вдосконалення системи економічних відносин між суб'єктами і об'єктами виробничого процесу, яка здійснюється з метою підвищення ефективності діяльності підприємства та ресурсозбереження, зокрема. Дієвим таке управління може бути за рахунок використання не лише соціальних, а і організаційних та економічних важелів ресурсономіки, кожному з яких властиві власні форми управлінського впливу (рис. 1).

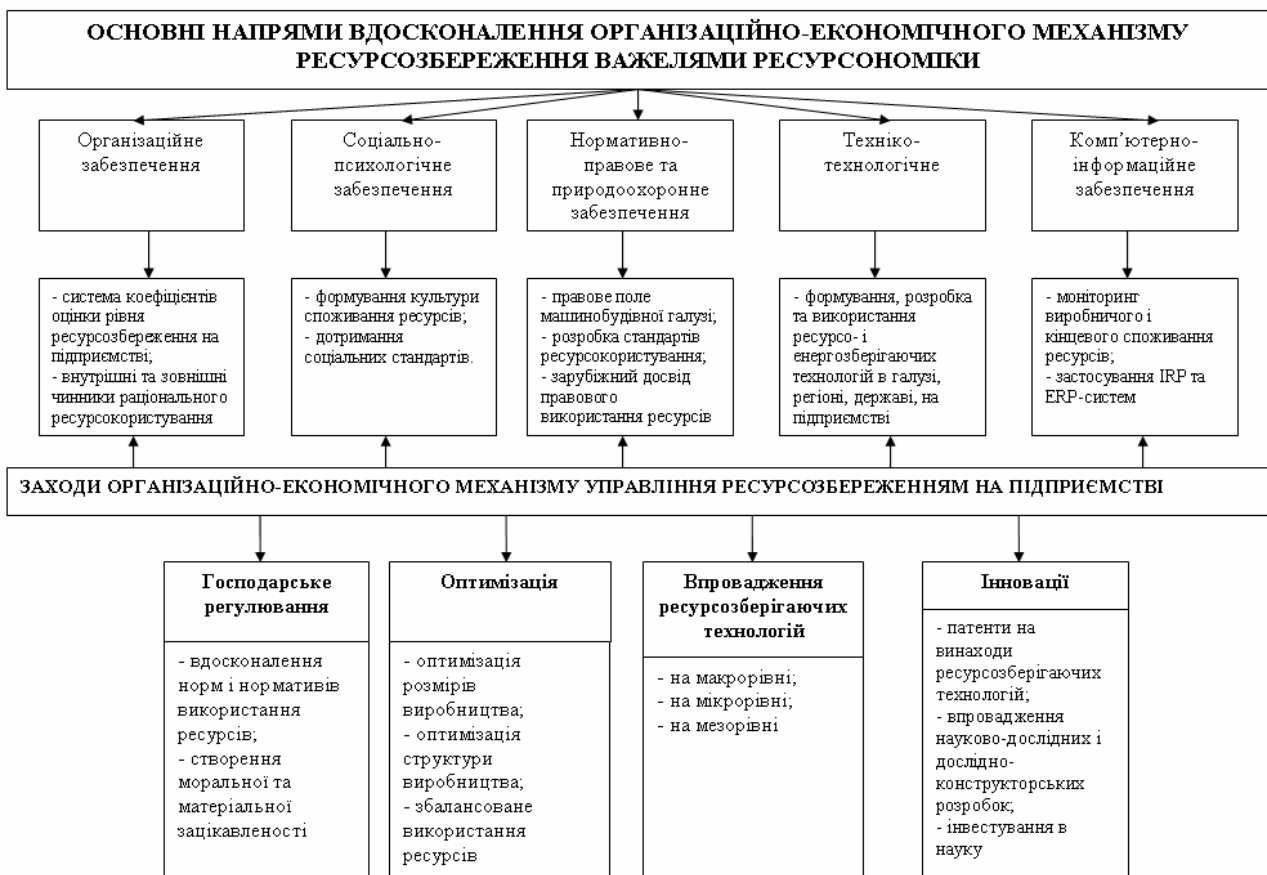
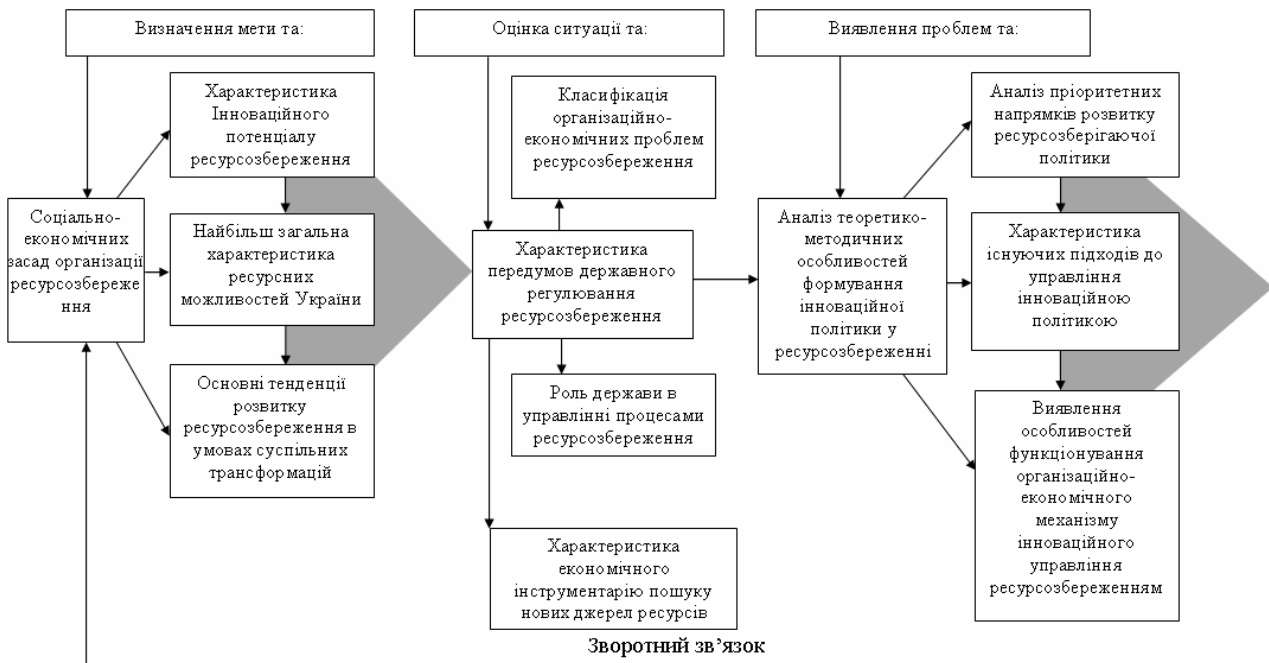

Рис. 1. Формування організаційно-економічного механізму ресурсозбереження на машинобудівному підприємстві у контексті використання важелів ресурсономіки

В структурі організаційно-економічного механізму ресурсозбереження слід виділяти три системи: систему забезпечення, функціональну систему, цільову систему.

Етапи прийняття управлінських рішень в умовах ресурсономії

Продовження: Етапи прийняття управлінських рішень в умовах ресурсономії

Рис. 2. Інноваційний ланцюг дослідження проблем управління ресурсокористуванням в контексті ресурсономії

Система забезпечення організаційно-економічного механізму складається з підсистем правового, нормативно-методичного, науково-технічного, інформаційного забезпечення управління ресурсозбереженням. Організаційно-економічний механізм управління ресурсозбереженням складається з наступних функціональних підсистем: планування, організації, мотивації, контролю та регулювання. Цільова система організаційно-

економічного механізму ресурсозбереження складається з цілей і результатів діяльності підприємства, а також критерії вибору і оцінки досягнення певних цілей і результатів з ресурсозбереження. В якості організаційно-економічного механізму ресурсозбереження слід розглядати комплексну систему, що складається з системи забезпечення, функціональної та цільової систем, які містять певну сукупність організаційних і економічних важелів і впливають на економічні та організаційні параметри управління ресурсозбереженням з метою отримання конкурентних переваг.

Виходячи з вище означеного нами пропонується інноваційний ланцюг етапів прийняття управлінських рішень з ресурсозбереження в умовах ресурсономіки (рис. 2).

Підвищення ефективності ресурсономіки в багатьох випадках забезпечується досконалістю управління ресурсозбереженням на підприємстві. В згаданому випадку необхідно не тільки використовувати визначення відносної економії кожного виду витрат виробничих ресурсів, а й чинники, що впливають на рівень ресурсозбереження та використання ресурсів. Цей підхід, в свою чергу передбачає збільшення організаційної та методичної робіт, удосконалення методів обліку ресурсів та планування їх використання. Аналіз досліджень з даної проблематики дозволив виділити наступні фактори, які безпосередньо впливають на процес ресурсозбереження у машинобудівній галузі [1; 2; 7; 17] (рис. 3):

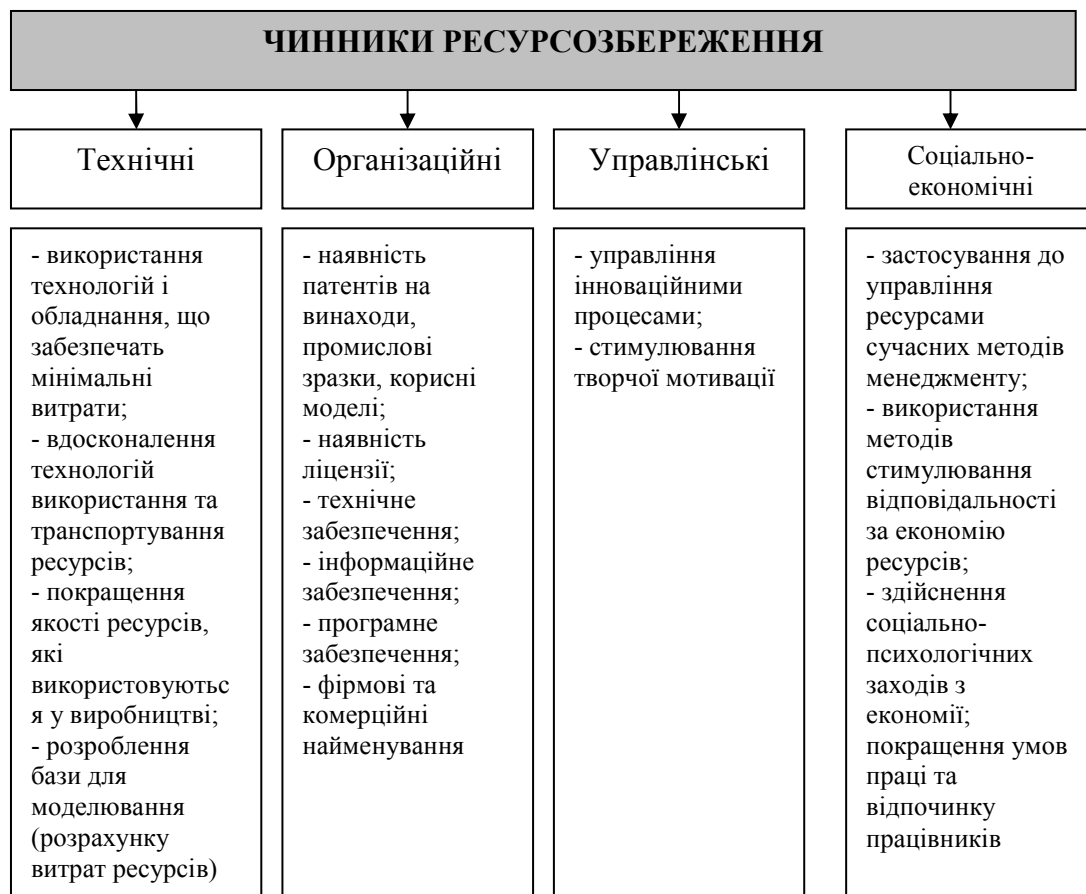

Рис. 3. Чинники ресурсозбереження в умовах соціально-економічної трансформації підприємств

У виробничо-економічних системах розвиток всіх елементів є перехід з одного стану в інший, якій відбувається в результаті свідомої, цілеспрямованої управлінської діяльності. Що стосується конкретного машинобудівного підприємства, загальним завданням тут є

перехід цієї системи із одного стану в інший (оптимізація системи). Це означає вдосконалення і зміна всіх елементів виробництва, всіх компонентів об'єкта управління. Переведення системи з одного стану в інший може мати дві сторони: кількісну та якісну [13]. Якісний аналіз ресурсозбереження складається з дослідження перспектив економії ресурсів, обумовленої розвитком науково-технічного прогресу, вивчення ринків ресурсів, прогноз попиту і пропозиції, визначення ресурсного потенціалу підприємства, а кількісний аналіз стосується переходу на виробництво більш складної продукції, підвищення якості та надійності машин і устаткування тощо і є складовою частиною економічного потенціалу підприємства. Методологія системного підходу, яка сприяє адекватній постановці проблем дослідження та виробленню ефективної стратегії її вивчення, визначається тим, що вона орієнтується на розкриття цілісності об'єкту і механізмів, що її забезпечують, на виявлення різноманітних типів зв'язків складного об'єкту і зведення їх в єдиний теоретичний комплекс. Системний підхід до процесу управління впливає зі специфіки складного об'єкта управління, не обмежується особливостями елементів з яких він складається, а виявляється, перш за все, в характері зв'язків та відносин між певними елементами [14]. Це дозволяє не тільки більш детально вивчити структуру об'єкта дослідження, але й забезпечити аналіз процесів, що протікають в ньому, визначивши причини низької ефективності функціонування. Механізм управління ресурсозбереженням являє собою, з одного боку, комплекс різноманітних понять, що не зводяться одне з одним; з іншого боку, сукупність різноманітних елементів, тісно пов'язаних між собою, які в цілому утворюють систему.

Базою для прийняття управлінських рішень з ресурсозбереження повинні слугувати показники ефективності управління ресурсозбереженням, а саме: показники, що відображають міру використання ресурсів підприємства. Традиційно ефективність діяльності підприємства оцінюється системою економічних показників, що комплексно характеризують абсолютні та відносні результати його діяльності, серед яких виділяють прибуток, обсяг валової продукції, обсяг реалізованої продукції, показники ефективності використання всіх видів ресурсів підприємства, показники рентабельності, розмір економії певного виду ресурсу або загальна економія від зниження собівартості продукції, що випускається [16].

Більшість авторів визначають такі групи показників, які характеризують ефективність використання ресурсів підприємства [17]:

- узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства;
- показники ефективності використання трудових ресурсів;
- показники ефективності використання виробничих фондів;
- показники використання фінансових ресурсів.

Орлов П. А. додає до цього переліку показники ефективності використання матеріальних ресурсів, обігових коштів та капітальних вкладень підприємства [18].

Крім часткових показників ефективності використання ресурсів, необхідно використання показника, що зможе узагальнити інформацію про рівень ресурсозбереження на підприємстві та допоможе прийняти відповідне його значенню управлінське рішення з ресурсозбереження.

В економічній літературі [16] визначається, що показником, який дає таку інформацію виступає прибуток підприємства. Безумовно, що прибуток є узагальнюючим показником, який характеризує фінансові результати діяльності. Проте рівень прибутку залежить, в першу чергу, від того, наскільки продукція, що випускається, задовольняє попит споживача, а також від її собівартості та кількості, продуктивності праці, ступеню використання виробничих фондів.

Тому, прибуток не завжди може виступати узагальнюючим показником, бо зростання прибутку може відбуватися не тільки за рахунок більш ефективного використання ресурсів підприємства, а якщо підприємство є монополістом на певному ринку. Як наслідок, для найбільш об'єктивної оцінки ресурсозбереження, доцільно прийняти таку економічну категорію як ефективність заходів з ресурсозбереження.

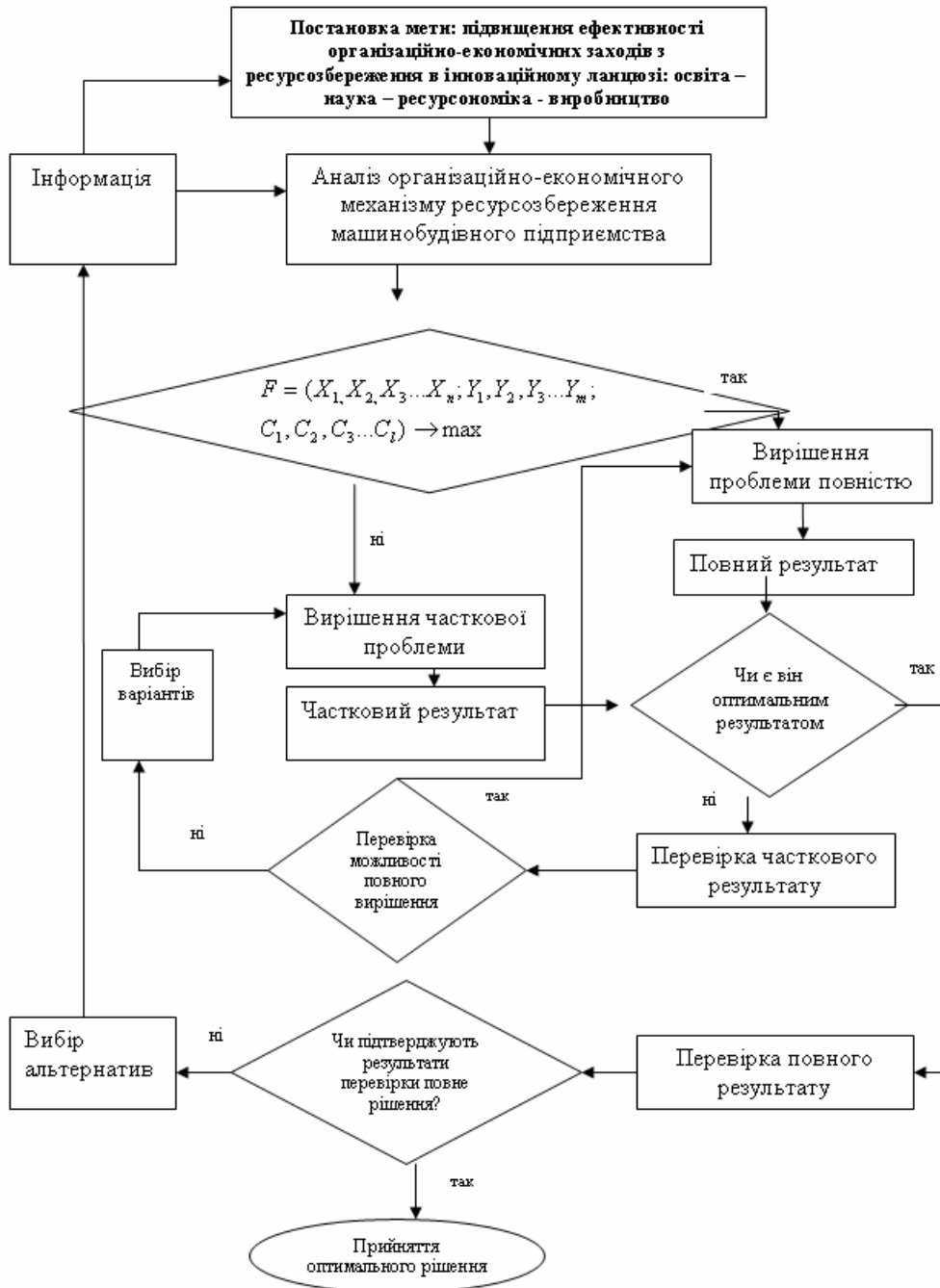

Рис. 4. Побудова дерева цілей вдосконалення організаційно-економічного механізму ресурсозбереження в умовах соціально-економічної трансформації підприємств

Ефективність роботи підприємства являє собою комплексне відображення кінцевих результатів використання. До оцінки ефективності заходів з ресурсозбереження на машинобудівному підприємстві варто виходити з розуміння ефективності як досягнення поставлених цілей в найкоротші строки й з мінімальними витратами виробничих ресурсів.

Для вибору оптимального варіанту організаційно-економічного механізму ресурсозбереження необхідне обґрунтування ефективності здійснюваних заходів (F):

$$F = (X_1, X_2, X_3, \dots; X_n; Y_1, Y_2, Y_3, \dots Y_m; C_1, C_2, C_3, \dots C_l) \rightarrow \max, \quad (1)$$

де $X_1, X_2, \dots, X_1, X_2, X_3, \dots, X_n$ – показники ресурсозбереження;
 $Y_1, Y_2, Y_3, \dots, Y_m$ – фактори, що впливають на організаційно-економічний механізм ресурсозбереження.

Можливості вибору X_j завжди обмежені зовнішніми щодо системи умовами, параметрами.

Система обмежень:

$$qr(X_1; X_2, \dots, X_1, X_2, X_3, \dots, X_n, Y_1, Y_2, Y_3, \dots, Y_m, C_1, C_2, C_3, \dots, C_l) \{< = >\} 0$$

$$(r = 1, 2, \dots, 5) \quad (2)$$

Вона описує внутрішні технологічні та економічні процеси функціонування й розвитку виробничо-економічної системи, а також процеси зовнішнього середовища, які впливають на результат діяльності системи.

$$X_j > 0, \quad j = 1, 2, \dots, n. \quad (3)$$

Системний аналіз передбачає використання методу дерева цілей з метою перевірки ефективності пропонуваніх заходів. Побудова дерева цілей полягає в структуризації проблеми (рис. 4).

Висновки. Таким чином, основою стратегії успішної діяльності з ресурсозбереження на вітчизняних машинобудівних підприємствах в умовах соціально-економічної трансформації є оптимальне використання наявних ресурсів відповідно вимогам, що ставляться до виробництва продукції, робіт і послуг. Нами запропоновано найбільш оптимальні шляхи формування організаційно-економічного механізму ресурсозбереження на основі якісних і кількісних показників використання ресурсів, керуючись важелями ресурсономіки та враховуючи умови соціально-економічної трансформації підприємств, їх забезпечення обладнанням, технологіями, персоналом, системою управління, а також з врахуванням впливу чинників зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства в інноваційному ланцюзі: освіта – наука – ресурсономіка – виробництво.

Використана література:

1. Ресурсономіка: теоретичні та прикладні аспекти [Монографія] / [Андрушків Б. М., Вовк Ю. Я., Погайдак О. Б. та ін.]. – Тернопіль: ТЗОВ «Терно-граф», 2012. – 456 с.
2. Ресурсозбереження та економічний розвиток України: Формування механізмів переходу суб'єктів господарювання України на базі ресурсозберігаючих технологій : [монографія] / [за заг. ред. к.е.н., доц. І. М. Сотник]. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. – 551 с.
3. Астапова Г. В. Организационно-экономический механизм корпоративного управления в современных условиях реформирования экономики Украины. / Г. В. Астапова, Е. А. Астапова, Д. П. Лойко – Донецк: ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, 2001. – 526 с.
4. Булеев И. П. Формирование организационно-экономического механизма управления предприятием по обработке цветных металлов / И. П. Булеев. – Донецк: ИЭП АН Украины, 1993. – 225 с.
5. Еременко-Григоренко О. А. Организационно-экономический механизм управления хозяйственной деятельностью предприятия: Дис.... канд. экон. наук: 08.06.01 / О. А. Еременко-Григоренко. – НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 1999. – 266 с.
6. Іваненко Б. М. Формування організаційно-економічного механізму функціонування виробничого об'єднання в ринкових умовах: Автореф. дис.... канд. экон. наук: 08.06.01 / Б. М. Іваненко. – НАН України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 1997. – 29 с.
7. Кульман А. Экономические механизмы / А. Кульман. – М.: АО Изд. группа «Прогресс», «Универс», 1993. – 192 с.

8. Лысенко Ю. Организационно-экономический механизм управления предприятием / Ю. Лысенко, П. Егоров // Экономика Украины. – 1997. – № 1. – С. 86-87.
9. Чумаченко Н.Г. Принятие решений в управлении производством. / Н. Г. Чумаченко, А. П. Савченко, В. Г. Корнеев – К.: Техніка, 1978. – 192 с.
10. Козаченко А. В. Принципиальные подходы к организации управления знаниями в современных предприятиях / А. В. Козаченко, О. В. Гуськова // Прометей. – Донецьк: СПТОВ «ДЕГІ», ІЕПІ НАНУ, 2003. – Вип. 3 (12). – С. 95 – 105.
11. Универсальный энциклопедический словарь. – М.: Большая Рос. энцикл., 2000. – 1551 с.
12. Скупар Г. М. Організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.02.03 – «Організація управління, планування і регулювання економіки» / Г. М. Скупар. – Донецьк, 2000. – 23 с.
13. Дейнеко О. А. Технология управленческих работ в машиностроении / О. А. Дейнеко. – М.: Машиностроение, 1987. – 192 с.
14. Блауберг К. В. Проблемы целостности и системный подход / К. В. Блауберг. – М.: 1997.
15. Управление машиностроительным предприятием / И. Э. Берзинь, М. К. Захарова, В. П. Калинин и др.; под ред. С. Е. Каменицера. М.: Машиностроение, 1979. – 325 с. – (Инженерно-экономическая монография)
16. Задольский А. Оценка эффективности деятельности предприятия / А. Задольский // Экономика Украины. – 1995. – №12. – С. 79-81.
17. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій”, № 81 від 27.06.97 р.
18. Шинкаренко В. Г. Управление конкурентноспособностью предприятия / В. Г. Шинкаренко, А. С. Бондаренко. – Харьков: Изд. ХНАДУ, 2003. – 186 с.
19. Вовк Ю. Організаційно-економічний механізм управління раціональним використанням ресурсів [Електронний ресурс] / Ю. Вовк // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2011. — Вип. 1 (4). — Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/1/vyvr.pdf>.

REFERENCES

1. Andrushkiv B.M., Vovk Y.Y., Pogaydak O.B. and others (2012) *Resources economy: Theoretical and practical aspects (Monograph)*, Ternopil, Terno-graph Ltd., 456 P.
2. Astapova G.V., Astapova E.A., Loyko D.P. (2001), *Organizational economical mechanism of corporative management under the modern condition of Ukrainian economy reformation*, Donetsk, Donetsk National University of Economy and Commerce named after Tugan –Baranovsky M., 526 P.
3. Berzin I.E., Zaharova M.K., Kalinin V.P. and others under the edition of Kamyenitser S.E. (1979), *Machine building enterprises management (Engineer Economical monograph)*, Moscow, Machinebuilding, 325 P.
4. Blauberger K.V. (1997) *Integrity problems and system approach*, Moscow.
5. Buleev I.P. (1993), *Colored metals treatment enterprises management organizational economical mechanism formation*, Donetsk, Academy of Sciences of Ukraine, 225 P.
6. Chumachenko N.G., Savchenko A.P., Kornyyev V.G. (1978), *Making decisions in enterprise management*, Kyiv, Technica, 192 P.
7. Deyneko O.A. (1987) *Technology of managing activity in machine building*, Moscow, Machinebuilding, 192 P.
8. Ivanenko B.M. (1997), *The Formation of working unity functioning organizational economical mechanism under the market condition* (Candidate of economy science dissertation abstract of thesis 08.06.01), Donetsk, Academy of sciences of Ukraine, Institute of Industrial Economy, 29 P.
9. Kozachenko A.V. Gus'kova O.V. (2003) *Principal approaches to knowledge in modern enterprises management organization*, Donetsk, Prometey, (Academy of science of Ukraine), Vol. 3 (12), pp.95-105.
10. Kulman A. (1993), *Economical mechanisms*, Moscow, Publishing group “Progress”, “Univers”, 192 P.
11. Lysenko Y., Yegorov P. (1997), *Organizational economical mechanism of enterprise management*, *Economy of Ukraine*, pp. 86-87.
12. *Methodology of basic analyses of insolvent enterprises and organizations financial economical state* (1997), Number 81 of 27.06.97.
13. *Resources maintenance and economical development of Ukraine: Ukraine subjects of manage transformation mechanisms formation on the basis of resources maintenance technologies (Monograph)* (2006), edited by candidate of economy science and associate professor Sotnyk I.M, Sumy, Universytetska knyha, 551 P.
14. Shynkarenko V.G., Bondarenko A.S. (2003) *Enterprises competitiveness management*, Kharkov, Publishing house of Kharkov National Academy of State Management, 186 P.
15. Skudar G.M. (2000), *Organizational economical mechanism of enterprise competitiveness management* (Candidate of economy science dissertation abstract of thesis 08.06.03 – “Economy regulation, management and planning organization”), Donetsk, 23 P.
16. *Universal encyclopedic dictionary* (2000), Moscow, Bolshaya Rossiyskaya Entsiklopediya, 1551 P.

17. Yeryomenko-Grygorenko O.A. (1999), *Organization economical mechanism of an enterprise economic activity management* (Dissertation work of the candidate of economy science 08.06.01), Donetsk, Academy of Science of Ukraine, Institute of Industrial Economy, 266 P.
18. Zadol'sky A. (1995) Enterprise activity effectiveness evaluation, Kyiv, *Economica Ukrainy*, Vol. 12, pp. 79-81.
19. Vovk, Y. Organizational and economic mechanisms of rational use of resources [Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm upravlinnya ratsional'nyim vykorystannyam resursiv]. *Sotsial'no-ekonomichni problemy i derzhava - Socio-Economic Problems and the State*, 2011, Vol. 4, No. 1, pp., available from: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11vyyrvr.pdf>.

Рецензія: д.е.н., проф. Андрушків Б. М.

Reviewed: Dr., Prof. Andrushkiv B. M.

Received: October, 2012

1st Revision: November, 2012

Accepted: November, 2012

